

De curând, l-am recitat pe Sorin Cunea, întârziind îndelung în fața corespondențelor pe care le-a trimis, ani la rând, publicației israeliene „Ultima oră”... și retrăind, grație lor, peste timp, tinerețea, visurile și jumătățile chiar, câteodată, de împliniri... câte au fost și câte mai așteaptă în superba lor haină de speranță... Odihnește-te, fratele meu, va fi nevoie de tine, din nou, într-o frumoasă zi.

Sorin Cunea a fost un ziarist înăscut, nu făcut, gazetar și, mai ales, reporter și analist necrutător, din spița lui Brunea-Fox, Iosif Berman ori, mai de curând, I. Schechter sau Radu Cosășu... Nu, nu a fost ziaristul imens al unui timp revolut, deși multe dintre scrierile lui își păstrează valoarea și în timp... A fost, însă, ziaristul preexistând în fiiece evreu, în conflict, deseori, cu sine și cu propria lume... Sorin, încearcă să rezisti prin timp și peste timp, pentru noi, dacă nu se mai poate prin noi...

Ziarist, cum spuneam, cu har, receptiv la dramatism, la senzațional și umor, în stare să capteze atenția cititorului sau ascultătorilor radio-tv, de la primele cuvinte, cu o artă aparte a seducției ironice și o concizie care știa să surprindă publicistic, și nu arareori telegrafic, un comic de situație, cu un umor ușor încărcat de melancolie. În România, pe când lucra la Televiziune, i-am apreciat adesea cupletele, satira de bună calitate și a realiza unor scenarii de o actualitate aparte și o spontaneitate remarcabilă. Era apreciat de realizatorii de emisiuni umoristice, de textieri, de comici recunoscuți ai ecranului.

Emigrarea i-a fost inevitabilă (las deoparte marginalizările frecvente la care a fost supus, chiar și un răstimp al arestării sale nedrepte). Sorin avea nevoie de o libertate permanentă și integrală a expresiei, iar anii petrecuți la „Europa Liberă” sau în redacțiile unor ziare și reviste israeliene i-au sporit aprecierea, sinceritățile grave și spontaneitatea. Era un apropiat al lui Mircea Crișan, deținând arta relatărilor prompte care știau să-și păstreze regalul de stringență, actualitatea și efervescența spirituală, în care devenise un expert. În ultima seară la Breaza, în anii de după pensionare, l-am ascultat timp de câteva ore, înțelegând că mai deține și secretul de a nu îmbătrâni, cel puțin la vedere. De ce nu i-am urmat sfaturile de autosalvare...? Vestea morții sale îmi părea incredibilă, iar Jean Steiger, de la „Ultima oră”, a avut remarcabilă ideea de a-i substitui necrologul cu o ultimă corespondență în care protagonistul era, ca de atâtea ori, Mircea Crișan. Am citit-o și am recitat-o ca pe o ultimă scrisoare primită prin „bunavoința” și profesionalismul (a se citi generozitatea) lui Cunea. A fost ultimul prilej cu care Sorin Cunea îi urase maestrului Crișan... „până la 120!”. Textul urării suna cam așa: „A mai trecut un an. Iar e ziua lui Crișan! Dragă maestre, acolo pe Insula Rügen, unde te afli la datorie, te rog să primești urările noastre de sănătate și acum, la 82 de ani!”. Și parcă întrezăresc răspunsul lui Crișan: „Nici nu știi, dragă Sorin, cât mă bucur că încă mă mai vezi precum eram cândva și, uneori, corespondăm de-a dreptul telepatic”.

De la (Mircea) Crișan citire [titlu dat de Sorin]. De mai mulți ani, cunoscutul comic Mircea Crișan este de găsit în fiecare

## IN MEMORIAM SORIN CUNEA

vară, timp de aproape patru luni, pe Insula Rügen, aflată în nordul Germaniei, la o aruncătură de băț de Polonia și de Peninsula Scandinavă. La teatrul în aer liber de pe insulă, el joacă în epopeea Störtebeker. Este numele unui erou german, un fel de Ivanhoe... Fiecare neam are câte un erou care, chipurile, ar lua de la boagați și ar da la săraci. Mircea adăugase circumspec: «Cât lua și cât dădea, asta-i altă treabă! Gestul contează!». În acești mulți ani de când joacă la teatrul din nordul Germaniei, s-a schimbat atât eroul principal, cât și ceilalți interpreți. Mircea este singurul care a rămas pe poziție, deși în august, cum am spus, împlinise 82 de ani.

Recent, la o conferință de presă, directorul teatrului a precizat: 50% dintre spectatorii care vin să cumpere bilete întreabă la casă: «Ala mic și gras joacă și anul acesta? Ala cu numele imposibil de pronunțat...». Și, ca de obicei, așa-zisii autori care scriu «epopeile» se întrec în banalități și dialoguri eroice, sforăitoare, iar în materie de umor, ce să mai vorbim - ferească Dumnezeu... Astfel, în fiecare an, Mircea «colaborează» cu autorii, adăugând la textul inițial propriile-i adăugiri esențiale. Anul acesta, Mircea joacă rolul unui prelat care o însoțește pe Regina Olandei la Hamburg. Prelatul are ceva cu politicienii, așa că...

● Politicienii și scutecele trebuie schimbate cu regularitate; și asta din aceleași motive.

● Un politician este acolo unde are el nevoie de tine.

● Sigure sunt numai impozitele și moartea; numai că moartea nu crește în fiecare an.

● Un politician cinstit este unul care, o dată cumpărat, l-ai cumpărat pentru totdeauna!

● Bătrânețea zboară, atunci când ți se ia și ultima haină; asta după ce ți-ai îndesat toți banii, sperăm, în buzunarele de la pantalonii!

● Ești unul dintre cei care, în viață, nu au făcut nimic... Și asta, de regulă, prost!

● Singurul lucru gratis este moartea; dar și ea se plătește cu viața!

- Apa a omorât mult mai multă lume decât alcoolul. Gândiți-vă numai la potop!

● Cei care ne conduc, iubesc săracii. De aceea sunt atât de mulți nevoiași.

● Bărbații visează să ajungă în brațele femeilor. Dar cad pe mâinile lor!

● Iubire înseamnă să dormi toată noaptea lângă un copil bolnav. Sau lângă o femeie sănătoasă.

● Bătrânețea nu aduce întotdeauna înțelepciunea. De cele mai multe ori vine singură.

● Când eram eu tânăr, curcubeul era alb-negru. Și Marea Moartă era ușor bolnavă.

● Vreți să cunoașteți secretul longevității mele? Nimic mai simplu: până la 12 ani m-am ferit de femei.

● O femeie nu știe niciodată ce-și dorește. Asta numai până când a văzut ce are cea mai bună prietenă a ei...\*

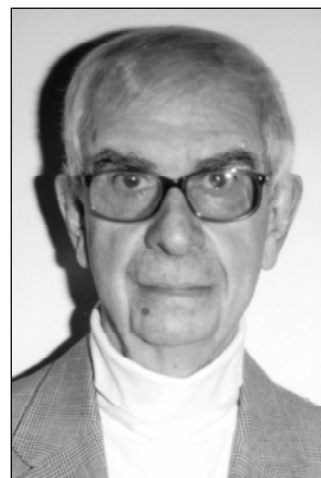
Pe când, dragă Steiger, să încercăm un volum de rememorări Sorin Cunea?!

DOREL DORIAN

## Odihnește-te, frate al nostru, în pace

## Câteva gânduri despre LAURENȚIU PROFETA

Dispariția lui Laurențiu Profeta a fost o trecere definitivă în umbra care îi întunecase, în ultimii ani, existența altădată intens activă. A fost unul dintre muzicienii cei mai harnici pe care i-am cunoscut: de aproape - cu mulți ani în urmă; de la o distanță contemplativă - în deceniile următoare. A împăcat truda creației cu prezența de o lungă continuitate în coordonarea instituțiilor care îi ajută și îi ocrotesc pe creatori. Atunci când orânduirea socială le permitea împlinirea acestei misiuni. La Societatea Română de Radiodifuziune s-a aflat într-o funcție de autoritate în anii în care și muzica trecea prin filtrele actualității (1948-1952). A preluat Direcția Muzicii din Ministerul Culturii (1952-1960). Și-a consolidat, în tot acest timp, sprijinul vocației muzicale prin studiile aplicate. Terminase Conservatorul din



București, a urmat ani de perfecționare la Conservatorul „P.I. Ceaikovski” din Moscova. Anvergura culturală, pe atunci necesară numai aceluia care aspira să și-o însușească, se consolidase și prin absolvirea Facultății de Filosofie. Era talentat, cultivat, entuziast. Acestea la un loc - îmbrăcate cu o civilitate calmă. Era convins că va face ceva el însuși pentru prosperitatea vieții muzicale în România. A reușit să fie - înconjurat de simpatii consecvente -, timp de 20 de ani, secretar al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor (1968-1989). Omul tânăr, inteligent, capabil de reflecție firească, trebuie să fi evoluat repede de la romantismul dogmatic al tinereții la conștiința de sine a creatorului care își caută și își alege propriile ținte.

Originalitatea lui ca artist este de aflat în muzica pentru copii, în balet, operă comică, musical. Lucrări multe, interesante, surprinzătoare prin varietatea ideilor inspiratoare. I-am perceput constant ironia fină, umorul, în replică (vorbea binel), în compoziții, în considerațiuni stilistice: „Toate genurile sunt bune, în afară de genul plictisitor”.

Unul dintre importanțele lui succese a fost baletul „Prinț și cerșetor”, pe un libret de Ionel Hristea, după Mark Twain, în regia coregrafică semnată de Oleg Danovski (Festivalul Internațional „George Enescu”, în 1967). Am găsit un număr impresionant de cronici care apreciau „pitorescul savuros” al muzicii, viziunea barocă a jocului între real și imaginar. A continuat să producă cu tot mai mult efect și imaginație, după 1989, muzică simfonică pentru teatru în genurile care l-au consacrat, îmbinând cu abilitate și fantezie sugestii literare din I.L. Caragiale, Ion Creangă, Tudor Arghezi, Mihai Eminescu (în musicalul radiofonic „Replici”, din 1991, intuiuse valoarea lirică, spectrală, poetică a evocării Veronicăi Micle alături de „Eminul” ei iubit). Pentru Teatrul Evreiesc de Stat a scris primul său musical, „Herșale” (1989), pe un libret de Aurel Storin.

ADA BRUMARU

Continuare în pag. 21

### FEDERAȚIA COMUNITĂȚILOR EVREIEȘTI DIN ROMÂNIA

#### Către COMUNITATEA EVREILOR DIN ORADEA

Conducerea F.C.E.R. deplânge dispariția celui care, deceni de-a rândul, a fost conducătorul corului din comunitatea dvs., misiune împlinită cu dăruire și har, atrăgând binemeritate elogiul din partea tuturor celor care au avut privilegiul să-l asculte.

Gheorghe Vilan z.l. rămâne în amintirea noastră un model de urmat prin devotamentul față de comunitate, prin reușita de a fi făcut cunoscut în țară și peste hotare corul „Hakeșet”.

Vă rugăm să primiți doliul nostru lângă al dvs.

Dr. AUREL VAINER,  
președinte

## A plecat o baghetă magică și, o dată cu ea, o mulțime de visuri...

Șocul dispariției lui Gheorghe Vilan, cel care a condus aproape patru decenii corul din Oradea, a lovit recent, precum un fulger, această comunitate. Același șoc l-am trăit toți cei care i-am cunoscut vitalitatea debordantă, zâmbetul cald și optimist, talentul și iubirea pentru perfecțiunea gestului muzical. Cele trei generații care se întâlnesc în acest ansamblu de succes au rămas fără un îndrumător și fără un părinte. Orfani de acesta, nu știm pe ce drum o vor lua cei care și-au exersat vocea, de câteva ori pe săptămână, alături de dirijorul care a reușit să unească copii, tineri și vârstnici într-o armonie cu totul specială. Niciodată mulțumit pe deplin de propriul succes dar mereu laudând vocile coriștilor și ocazional soliștilor, Gyuri a avut darul și ambiția să câștige competiții naționale și internaționale și să realizeze, cu sprijinul

președintelui ing. Felix Koppelman, CD-uri cu melodiile ebraice și idiș cântate de coriștii pe care i-a îndrumat.

Sub bagheta sa au evoluat, ani la rând, tineri talentați - menționandu-i fugar doar pe talentații frați Kovari, dintre care Tibi este azi cantorul unei mari sinagogi din Canada.

Anul trecut a apărut, așa cum consemnam și noi, alături de ansamblul klezmer pe care l-a înființat, în piesa „Șoah”, pusă în scenă de Teatrul Municipal din Oradea. În montarea lui Mihai Măniuțiu, alături de Marian Rălea și ansamblul teatrului orădean, au dat viață metaforei biografice realizate după scrierile lui Primo Levi. Printre visurile mărturisite ale dirijorului au fost un turneu cu această piesă, cu un deosebit succes la publicul din capitala Bihorului, și un nou festival al corurilor evreiești din România.

Rămase în stadiul de proiect, evenimentele pe care le preconiza cel cărui i se spunea de către toți, indiferent de vârstă, simplu, Gyuri, nu vor mai avea niciodată valoarea pe care le-ar fi conferit-o prezența sa. A căutat mereu să aducă ceva nou, să „reformeze” stilul, repertoriul, „vedetele” corului. Reușita acestui lucru s-a văzut, în primul rând, la fiecare eveniment în care a fermecat oaspeții comunității.

Datorită lui Gheorghe Vilan, om care a tradus atât de bine în muzică esența spiritului evreiesc, Comunitatea orădeană are, la ora actuală, un ansamblu coral și o formație instrumentală apreciate la nivelul orașului.

LUCIANA  
FRIEDMANN

Continuare în pag. 21

### FEDERAȚIA COMUNITĂȚILOR EVREIEȘTI DIN ROMÂNIA

#### Către COMUNITATEA EVREILOR DIN BRĂILA

Profund îndurerată, am aflat despre decesul celui care a fost ing. EDMOND ESRIG, președinte al Comunității dumneavoastră, pe care a condus-o, cu devotament și competență, ani îndelungați.

Activitatea sa a fost deosebit de apreciată de către membrii comunității și de către conducerea Federației Comunităților Evreiești din România.

Vă rugăm să primiți sincere condoleanțe, asigurându-vă că-l vom păstra de-a pururi în memoria noastră.

Dr. AUREL VAINER,  
președinte

## O viață trăită în respect față de cuvântul scris

Domnul H. Naiman a plecat dintre noi cu aceeași discreție cu care a trăit. Ori de câte ori ne întâlneam cu colegul nostru de la administrația revistei, întreba în chip de bună ziua: „Când apare revista?”. A fost un om modest, animat de dorința de a face bine semenilor. N-a fost ocolit de necazuri. Ultimii ani i-a petrecut în singurătate, fiindcă soția lui s-a stins din viață înaintea sa. A avut mare respect pentru Cuvântul scris, străduindu-se să-l răspândească atât cât a avut putere s-o facă. De sărbători, venea la sinagogă rugându-se cu tot sufletul, cu toată ființa sa. A trăit cu demnitate, câștigându-și prețuire și simpatie în rândul celor care l-au cunoscut. Fie-i amintirea binecuvântată!

